

**NOVA
UNIVERZA**

DIGNITAS

Revija za človekove pravice

Slovenian journal of human rights

ISSN 1408-9653

Uvodnik

Jernej Letnar Čerňič

Article information:

To cite this document:

Letnar Čerňič, J. (2015). Uvodnik, Dignitas, št. 67/68, str. 5-8.

Permanent link to this document:

[https://doi.org/ 10.31601/dgnt/67/68-1](https://doi.org/10.31601/dgnt/67/68-1)

Created on: 16. 06. 2019

To copy this document: publishing@nova-uni.si

For Authors:

Please visit <http://revije.nova-uni.si/> or contact Editors-in-Chief on publishing@nova-uni.si for more information.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

© Nova univerza, 2018

**NOVA
UNIVERZA**

FAKULTETA ZA SLOVENSKE
IN MEDNARODNE ŠTUDIJE

**NOVA
UNIVERZA**

EVROPSKA PRAVNA
FAKULTETA

**NOVA
UNIVERZA**

FAKULTETA ZA DRŽAVNE
IN EVROPSKE ŠTUDIJE

Uvodnik

Jernej Letnar Čerňič

Varstvo človekovih pravic je bilo v zadnjem letu v evropskem in v širšem kontekstu neprestano na odru. Od terorističnih napadov v esencialnih evropskih mestih kot sta Pariz in Carigrad, preko množičnega prisluškovanja, do neprestanih prihodov tako pristnih kot tistih manj pristnih prosilcev za azil. Zadnji meseci so verjetno bolj kot kdajkoli v zadnjem času v slovenskem pa tudi evropskem kontekstu pokazali, da uresničevanje človekovih pravic ni samoumevno, saj se je zanje potrebno vsakodnevno prizadevati. Če vsakodnevno prizadevanje in uresničevanje izgine, lahko prihaja do sistematičnih kršitev človekovih pravic, brez da bi kdo sploh kaj opazil. Znano je, da avtorski in totalitarni sistemi najbolj prosperirajo tam, kjer so množice lepo tiho in kjer nihče, niti en posameznik ne povzdigne glasu zoper totalitarne prakse. Ko so vsi tiho, se lahko dogajajo najhujše kršitve. V iranskem filmu *Taksi* (2015) Jafarja Panahija se režiser sam prelevi v glavnega protagonista, ko v rumenem taksiju odkriva usode običajnih ljudi v Teheranu. Ko v pogovoru s strankami, ki iz taksija vstopajo in izstopajo, prikazuje utrip mestnega življenja v praksi, hkrati istočasno s humorjem podaja izjemno tenkočutno kritiko avtorskega islamskega režima, ki je ugrabil iransko družbo in mu že vrsto leto prepoveduje opravljanje njegovega poklica in izhod iz države. Zato je tudi njegove zadnje filme, vključno s pričujočim, posnel na skrivaj. Njegovo oporečništvo kaže, kako pomembno vlogo zaseda posameznik kot je Panahi v družbi, kjer večina molči in se ne drzne ugovarjati tiranji s strahom, da bi ogrozila svojo življenjsko eksistenco, izgubila materialne dobrine, avtomobile in stanovanja ter poslabšala prihodnost svojih otrok.

Enako varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin je eden izmed temeljev, ki utemeljujejo delovanje svobodne, pravne in demokratične države. V praksi to konkretno pomeni, da

se je nemogoče v eni sapi zavzemati, da se žrtve povojnih pobojev po drugi svetovni vojni pokopljejo, potem pa trditi, da so vsi ljudje, ki preko slovenskega ozemlja hodijo severneje v Avstrijo, Nemčijo in nordijske države, teroristi. Enako velja tudi obratno. Takšna dvoumna praksa pri uresničevanju človekovih pravic, ki jo pogojuje posameznikova svetovnonazorska usmerjenost seveda ni nič novega ali presenetljivega. Takšna praksa je v demokratični in pravni državi nesprejemljiva in nevzdržna. Že dalj časa opozarjamo, da je varstvo človekovih pravic v slovenski družbi neenako, selektivno in neučinkovito in vse preveč odvisno in podvrženo ideološki razdeljenosti slovenske družbe.¹ Demokratična in pravna država zahteva uresničevanje človekovih pravic na vseh koncih svetovnonazorskega polja. Begunska kriza je v zadnjih mesecih do potankosti razgalila, kako težko je slednje besede preliti v prakso. Če družba nekaj da na spoštovanje in uresničevanje človekovih pravic, le-to ne more biti zgolj polovično. Slednje ni težko opaziti, težje je ugotoviti kaj bi bilo potrebno storiti, da stopimo za korak naprej? Verjetno mora najprej vsak posameznik pri sebi razčistiti in opustiti vse ideološke predsodke o varovanju človekovih pravic.

Pričujoča številka revije Dignitas, že 67.-68. po vrsti, odpira vrsto aktualnih vprašanj s področja človekovih pravic, delovanja pravne države, slovenskega sodstva, begunske krize, do varstva zasebnosti v času množičnih prisluškovanj. Po uvodnem delu številko začnemo z objavo izjemno pomembne zahteve za presojo ustavnosti prvega odstavka 115. člena Zakona o kazenskem postopku, ki jo je v zadevi I Ips 306/2009 podala Barbara Zobec. Gre za zadevo, ki izhaja iz notoričnih Kočevskih procesov v oktobru 1943 in odpira elementarne premisleke ne samo o slovenski polpretekli zgodovini, temveč predvsem o uresničevanju pravice do poštenega sojenja v sodobni slovenski družbi in njeni, vsaj formalno demokratični in pravni državi. Drugi sklop številke se osredotoča na refleksije o peteroknjižju Petra Jambreka, ki je v letu 2015 sam in v soavtorstvu izdal kar pet knjig o temeljnih vprašanjih slovenske družbe in države. V tem sklopu je krajše eseje o vsaj eni izmed petih knjig prispevalo devet avtorjev, in sicer Jože Dežman, Albin Igličar, Vojko Strahovnik, Marko Novak, Ernest Petrič, Ivo Žajdela, Dimitrij Rupel, Žiga Turk in Andraž Teršek. V tretjem sklopu Sabina

¹J. Letnar Černič, *Vizija učinkovitega varovanja človekovih pravic v slovenski družbi*, zbornik *Evropska Slovenija*, Inštitut Nove revije 2013, str. 52-76.

Zavadlav in Jernej Letnar Černič analizirata različne aktualne vidike odgovornost gospodarskih družb za uresničevanje človekovih pravic. Četrty, zadnji sklop pa natančno obravnava aktualne teme s področja človekovih pravic. Mateja Dimnik v izjemno aktualnem prispevku najprej analizira mešane migracije in z njimi povezana vprašanja kot so: nezakonitost, vračanje in nevrčanje. Patrik Casol skrbno predstavlja in presoja ustavnost državnih posegov v zasebnost posameznika na spletu. V zadnjem prispevku te številke pa Andrej Baričič, Zvone Vodovnik in Alenka Temeljotov Salaj orišujejo zakonodajni okvir varstva pri delu, s stališča varstva duševnega zdravja zaposlenih. Pričujoča številka vsebuje torej vrsto izjemno pomembnih analiz za celostno uresničevanje človekovih pravic v slovenski družbi v upanju, da ne bo samo v pomoč ob debatah o kritičnih vprašanjih, temveč bo marsikatero debato tudi odprla. Naslednje leto, 2016, ne obeta, da bo kaj manj razburkano na področju uresničevanja človekovih pravic. Evropske države bodo morale nekako rešiti evropsko begunsko krizo, slovenska država pa izboljšati varstvo temeljnih pravic v slovenskem javnem prostoru. Nekateri znaki sicer kažejo, da lahko pride do drastičnih sprememb, vendar bo za vsakršno analizo potrebno počakati do konca naslednjega leta. Vse bralce revije Dignitas pa vljudno vabimo k oddaji izvirnega znanstvenega članka ali drugega strokovnega prispevka za eno izmed naslednjih števil.

